

21 Ιανουαρίου, 1989

[Νικήτας, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ
AMERICAN ACADEMY ALUMNI FOUNDATION,

Αιτητές,

v.

ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥ,

Καθ' ων η αίτηση,

(Υπόθεση Αρ. 634/86).

-
- 5 Συνταγματικό Δίκαιο — Δικαίωμα ασκήσεως επαγγέλματος —
Σύνταγμα, Άρθρον 25 — Ο Περί Ιδιωτικών Σχολείων και Φροντιστηρίων Νόμος του 1971 -1985, Άρθρο 13, όπως αυτό έχει τροποποιηθεί από το άρθρο 2 του Νόμου 123/85 — Δεν αντίκειται προς το Άρθρο 25 του Συντάγματος, γιατί αποτελεί περιορισμόν δικαιολογούμενο από το Δημόσιο Συμφέρον και βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια.
- 10 Συνταγματικό Δίκαιο — Αρχή της ισότητας — Σύνταγμα, Άρθρο 28 — Οι Περί Ιδιωτικών Σχολείων και Φροντιστηρίων Νόμοι του 1971 έως 1985, Άρθρον 13, όπως έχει τροποποιηθεί με το Άρθρο 2 του Νόμου 123/85 — Δεν αντίκειται στην αρχή της ισότητας.
- 15 Συνταγματικό Δίκαιο — Αρχή της ισότητας — Σύνταγμα, Άρθρο 28 — Ομοία μεταχείριση ανομοίων πραγμάτων — Αποτελεί παράβαση της αρχής της ισότητας — Περιορισμοί στην άσκηση επαγγέλματος, που συνάδουν με την εξυτηρέτηση του Δημοσίου Συμφέροντος και θεμελιώνονται σε αντικειμενικά και απρόσωπα κριτήρια — Δεν θίγουν την αρχήν της νομικής ισότητας.
- 20 Λέξεις και Φράσεις — "Ποσό" στο άρθρο 13(1) των περί Ιδιωτικών Σχολείων και Φροντιστηρίων Νόμων του 1971-1985, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 2 του Νόμου 123/85 — Περιλαμβάνει και την έννοια "ποσοστού".

Οι αιτούντες είναι ιδιοκτήτες ιδιωτικής σχολής. Η Αίτηση Ακυρώσεως στρέφεται εναντίον αποφάσεως του Υπουργού Παιδείας με την οποία ο τελευταίος καθόρισε ποσοστό αύξησης των διδασκτρων για το σχολικό έτος 1986/1987 σε 5%.

5

Υποστηρίζοντας την Αίτηση Ακυρώσεως ο δικηγόρος των αιτούντων υπέβαλε τα ακόλουθα:

(α) Ότι υπάρχει παραβίαση του δικαιώματος εξασκήσεως επαγγέλματος, γιατί με βάση το Άρθρο 25 του Συντάγματος δεν μπορεί να επιβληθή περιορισμός στον καθορισμό διδασκτρων ιδιωτικών σχολείων. Το δημόσιο συμφέρον δεν μπορεί να δικαιολογήσει τον περιορισμό στην συγκεκριμένη περίπτωση. Και αυτό γιατί εφόσον η εκπαίδευση στα δημόσια σχολεία είναι δωρεάν, ο ιδιώτης έχει δικαίωμα επιλογής. Διδάκτρα θα πληρώσουν μόνον όσοι επιλέξουν ιδιωτικά σχολεία.

10

15

(β) Υπάρχει παραβίαση της αρχής της ισότητας, γιατί η ενιαία αύξηση, που δόθηκε για όλα τα ιδιωτικά σχολεία με την συγκεκριμένη απόφαση του Υπουργού, ξευπακούει ομοίαν μεταχείριση ανομοίων περιπτώσεων και επομένως καταλήγει σε ανισότητα, και

20

(γ) Ο νόμος μιλά για έγκριση "ποσού" αυξήσεως και επομένως ο καθορισμός "ποσοστού" αυξήσεως είναι εκτός των πλαισίων του νόμου.

25

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την Αίτηση Ακυρώσεως, αποφάσισε:

(1) Στα πλαίσια της συγκεκριμένης διατάξεως του νόμου ο όρος "ποσόν" εμπεριέχει και την έννοια του "ποσοστού".

30

(2) Η προστασία του Δημοσίου Συμφέροντος είναι θεμιτός λόγος περιορισμού του δικαιώματος, που κατοχυρώνεται από το Άρθρο 25 του Συντάγματος. Ο μεγάλος αριθμός ιδιωτικών σχολείων, που λειτουργούν, σε συνδυασμό με το νευραλγικό χαρακτήρα των υπηρεσιών, που προσφέρουν σ' ένα τομέα ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος, την εκπαίδευση, δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη δημοσίου συμφέροντος. Όμως, είναι πρωταρχικής σημασίας ο σχετικός όρος και περιορισμός να στηρίζεται σε αντικειμενικά και ομοιόμορφα για όλους τους ενδιαφερομένους κριτήρια και συγχρόνως να είναι αναγκαίος για την

35

40

3 Α.Α.Δ. American Academy v. Υπουργού Παιδείας κ.ά.

επίτευξη του σκοπού που επιδιώκεται.

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

5 Αναφερόμενες υποθέσεις:

*Συμβούλιον Εγγραφής Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών
v. Κυριακίδη (1966) 3 Α.Α.Δ.640,*

10 *Sussex Confining Authority Exp. Tamplin & Sons Brewery (Brighton) Ltd. [1937] 4 All E.R.106,*

Σάββα v. Δημοκρατίας (1973) 3 Α.Α.Δ. 250,

15 *Καλησπέρας v. Επάρχου Λευκωσίας (1974) 3 Α.Α.Δ. 86,*

Φιλίππου v. Δημοκρατίας (1970) 3 Α.Α.Δ. 123.

Προσφυγή.

20

Προσφυγή εναντίον της απόφασης του καθ' ου η αίτηση Υπουργού Παιδείας με την οποία καθορίστηκε το ποσοστό αύξησης των διδάκτρων τελών ή άλλων δικαιωμάτων της σχολής των αιτούντων για το σχολικό έτος 1986-1987 σε 5%.

25

A. Ποιητής, για τους Αιτούντες.

30

Π. Κληρίδης, Δικηγόρος της Δημοκρατίας Β' για τους Καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv.vult.

35

ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ: Εξέδωσε την ακόλουθη απόφαση. Οι αιτούντες είναι ιδιοκτήτες σχολής με την επωνυμία Αμερικανική Ακαδημία Λάρνακας. Το αίτημα της προσφυγής είναι για δήλωση του δικαστηρίου ότι η απόφαση του Υπουργού Παιδείας - καθ' ου η αίτηση 1 - με την οποία καθόρισε ποσοστό αύξησης των διδάκτρων, τελών ή άλλων δικαιωμάτων της σχολής των αιτούντων για το σχολικό έτος 1986 έως 1987 σε 5%, είναι άκυρη και στερείται κάθε νομίμου αποτελέσματος. Η απόφαση, που γνωστοποιήθηκε στους αιτούντες με επιστολή ημερομηνίας 1.8.86, επισυνάπτεται στην ένσταση σαν παράρτημα Η.

40

Οι όροι και προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων καθορίζονται από τις διατάξεις του νόμου περί Ιδιωτικών Σχολείων και Φροντιστηρίων του 1971 έως 1985. Η Αμερικανική Ακαδημία Λάρνακας είναι ιδιωτικό σχολείο (βλέπε πίνακα του άρθρου 28 του νόμου 5/71). Το αίτημα των ιδιοκτητών είναι απόρροια της τελευταίας τροπολογίας του άρθρου 13 του βασικού νομοθετήματος, που έχει επιφέρει το άρθρο 2 του νόμου 123 του 1985 και που αφορά τα πληρωτέα διδάκτρα. Έτσι, τώρα, το εδάφιο 1 του άρθρου 13, που ενδιαφέρει εδώ, ορίζει ότι:

"Ο καθορισμός του ποσού των διδάκτρων, τελών και άλλων δικαιωμάτων γίνεται υπό του ιδιοκτήτου εκάστου ιδιωτικού σχολείου ενιανσίως και υποβάλλεται εις τον Υπουργόν διά έγκρισιν τρεις τουλάχιστον μήνας προ της ενάρξεως του σχολικού έτους:

Νοείται ότι τυχόν αυξήσεις των καταβαλλομένων διδάκτρων, τελών και άλλων δικαιωμάτων θά πρέπει να εγκρίνονται υπό του Υπουργού και να συνάδουν προς τα δεδομένα της οικονομίας, ειδικώτερον δε προς την κίνησιν των μισθών, ημερομισθίων και τον πληθωρισμόν."

Ας σημειωθεί ότι άλλη ρητή διάταξη του ίδιου τροποποιητικού νόμου προβλέπει ότι η μη συμμόρφωση με την παραπάνω διάταξη συνεπάγεται ποινικές ευθύνες και κυρώσεις για τον παραβάτη (εδάφιο 4).

Το υπόστρωμα γεγονότων που οδήγησε στην άσκηση της προσφυγής είναι αμοιβαία αποδεκτό. Συνοψίζω. Τη θέσπιση της νέας πρόνοιας του νόμου ακολούθησε ενημερωτική εγκύκλιος του Υπουργείου Παιδείας (παράρτημα Α) που στάληκε σ' όλους τους ιδιοκτήτες και διευθυντές των ιδιωτικών σχολείων και φροντιστηρίων. Παράλληλα συστάθηκε συμβουλευτική επιτροπή με συμμετοχή οικονομολόγου, λειτουργού του Υπουργείου Οικονομικών, που θα είχε σαν έργο την εξέταση αιτήσεων αναφορικά με αυξήσεις διδάκτρων κ.λ.π. Ύστερα από εισήγηση της επιτροπής το Υπουργείο Παιδείας απηύθυνε νέα εγκύκλιο με ημερομηνία 30.4.86 στους διευθυντές των επηρεαζομένων

5 σχολείων ζητώντας να υποβάλουν κατάλογο διδασκων για το σχολικό έτος 1986-1987. Συγχρόνως τους κάλεσε να αναφέρουν και τα δίδακτρα του προηγούμενου χρόνου έτσι ώστε να διαπιστωθεί σε ποιές περιπτώσεις υφίστατο αίτημα για αυξήσεις.

10 Σε συνάντηση της επιτροπής με το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Παιδείας, που πραγματοποιήθηκε στις 21.7.86, μελετήθηκαν οι κατάλογοι διδασκων που στο με-
ταξύ υπέβαλαν τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια. Η αίτηση της
15 Αμερικανικής Ακαδημίας (παράρτημα Δ), που φέρει ημερομηνία 13.5.86, περιλαμβάνει τα προτεινόμενα δίδακτρα και άλλα δικαιώματα για την περίοδο 1986-1987 και επί-
σης δίδακτρα του προηγούμενου χρόνου.

15 Για τη συνάντηση τηρήθηκε πρακτικό. Είναι το παράρ-
τημα Ε από το περιεχόμενο του οποίου προκύπτει ότι κα-
νένα από τα σχολεία που ζήτησαν αυξήσεις δεν υπέβαλε
20 συγκεκριμένα στοιχεία του ισολογισμού, που τεκμηριώ-
νουν τέτοια αξίωση, πλην ενός. Το σχολείο αυτό έχει την
έδρα του στη Λεμεσό. Με βάση και πλαίσιο τα κριτήρια
που εθεσε η νέα διάταξη και αφού προέβη σε μαθηματι-
25 κούς υπολογισμούς, που αναλύονται στην τρίτη και τέ-
ταρτη παράγραφο του πρακτικού, η επιτροπή κατέληξε
στο συμπέρασμα ότι τα οικονομικά δεδομένα δικαιολο-
γούσαν αύξηση μέχρι 5% μόνο. Για τη σχολή της Λεμε-
30 σού, που υπέβαλε οικονομικά στοιχεία, έγινε χωριστή
εκτίμηση όπως φαίνεται στην παράγραφο 5, που απέληξε
όμως στο ίδιο αποτέλεσμα. Τα ευρήματα της επιτροπής
υποβλήθηκαν και εγκρίθηκαν μεταγενέστερα στις 24.7.86
από τον Υπουργό Παιδείας.

35 Η απόφαση του Υπουργού, με την οποία είχε εγκρίνει
αύξηση των διδασκων και άλλων δικαιωμάτων μέχρι 5%,
κοινοποιήθηκε στους αιτούντες και όλους τους άλλους εν-
διαφερομένους. Η σχετική ειδοποίηση, ημερομηνίας 1.8.86
προσκομίστηκε, όπως ανέφερα ήδη, σαν παράρτημα Η.
Πρέπει να λεχθεί ότι από τη σύγκριση των αριθμών του
40 παραρτήματος Δ, που αφορά τις δύο κρίσιμες σχολικές
περιόδους, είναι φανερό ότι η αξίωση των αιτούντων για
αυξήσεις ξεπερνούσε το εγκριθέν ποσοστό του 5%. Εντεύ-
θεν, και η παρούσα προσφυγή. Όταν η υπόθεση ορίστηκε
μπροστά μου η ακρόαση είχε ήδη περατωθεί και η απόφα-

ση επιφυλάχθηκε από τον τέως πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, που χειριζόταν μέχρι τότε την υπόθεση. Αλλά οι δικηγόροι και των δύο πλευρών, αφού υιοθέτησαν τις γραπτές αγορεύσεις που είχαν ήδη υποβάλει, ζήτησαν την έκδοση απόφασης.

5

Το επίκεντρο της επιχειρηματολογίας του κ. Ποιητή, που εμφανίζεται για τους αιτούντες, βρίσκεται σε δύο βασικά σημεία: η διάταξη του άρθρου 13(1) παραβιάζει από τη μια την αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας, που κατοχυρώνεται από το άρθρο 25 του Συντάγματος και από την άλλη καταστρατηγεί την αρχή της ίσης μεταχείρισης, που διακηρύσσει το άρθρο 28.

10

Αναπτύσσοντας το πρώτο του επιχείρημα ο συνήγορος υπέβαλε ότι τα όρια των περιορισμών στους οποίους μπορεί να υπαχθεί η ελευθερία του επαγγέλματος εξειδικεύονται στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 25. Έτσι είναι δυνατό για τον κοινό νομοθέτη να θεσπίζει περιορισμούς αναφορικά με τα προσόντα που απαιτούνται για την άσκηση ενός επαγγέλματος, όπως συνέβη, για παράδειγμα, στην υπόθεση *Συμβουλίου Εγγραφής Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών v. Κυριακίδη* (1966) 3 Α.Α.Δ. 640 και άλλες αυθεντίες, που παρέθεσε ο συνήγορος. Ή για την προστασία της δημόσιας τάξης και ασφάλειας και για όλους τους άλλους λόγους που καθορίζονται στην 2η και 3η παράγραφο του άρθρου.

15

20

25

Ωστόσο η διάταξη με την οποία παρέχεται στον Υπουργό Παιδείας η εξουσία να εγκρίνει αυξήσεις διδάκτρων ξεφεύγει εντελώς από το περιοριστικό πλαίσιο των παραπάνω διατάξεων του Συντάγματος. Ούτε μπορεί να αντληθεί επιχείρημα, συνέχισε ο συνήγορος, υπέρ της συνταγματικότητας της διάταξης για λόγους δημοσίου συμφέροντος, που είναι ένας από τους περιορισμούς στους οποίους υπόκειται η άσκηση του δικαιώματος, που θεσπίζει το ίδιο το άρθρο 25. Όντως ο κ. Π. Κληρίδης υπεστήριξε εκ μέρους των καθών επικαλούμενος και την υπόθεση *Sussex Confirming Authority Exp. Tamplin & Sons Brewery (Brighton) Ltd.* [1937] 4 All E.R. 106, ότι το μέτρο δικαιολογείται από σοβαρό λόγο δημοσίου συμφέροντος και αποσκοπεί στην προστασία των μαθητών των ιδιωτικών σχολείων, από αυθαίρετες αυξήσεις διδάκτρων που θα

30

35

40

εξαναγκάσουν πολλούς απ' αυτούς να διακόψουν τις σπουδές τους. Η άποψη αυτή, κατά την γνώμη του κ. Ποιητή, δεν είναι σωστή. Γιατί οι μαθητές μπορούν να φοιτούν στα δημόσια σχολεία που παρέχουν δωρεάν εκ-
5 παιδείυση. Επομένως το ύψος των διδασκτρων των ιδιωτικών σχολείων δεν επηρεάζει το κοινό ούτε εγείρεται ζήτημα προστασίας του δημοσίου συμφέροντος. Είναι άλλο θέμα η περίπτωση που ένας επιθυμεί και επιλέγει την ιδιωτική εκπαίδευση. Έτσι η διάταξη του νόμου για κανέ-
10 να λόγο δεν είναι αναγκαία εφόσον το κράτος εξασφαλίζει διά των δημοσίων σχολείων την εκπαίδευση των μαθητών.

Η δεύτερη εισήγηση, που αφορά την αρχή της ισότητας, 15 τίθεται ως εξής. Παρόλον ότι η άνιση μεταχείριση είναι επιτρεπτή στις περιπτώσεις που συντρέχουν αντικειμενικοί λόγοι σε συνδυασμό με την ανάγκη ρύθμισης ανόμοιων καταστάσεων, εν τούτοις δεν είναι θεμιτή η επιβολή αυθαιρέτων διαφοροποιήσεων σε βάρος όσων τελούν κάτω από 20 όμοιες συνθήκες. Αναφορικά με το σημείο αυτό ο συνήγορος επέσυρε τη προσοχή μου σε σειρά αποφάσεων ανάμεσα στις οποίες και η υπόθεση *Σάββα v. Δημοκρατίας* (1973) 3 Α.Α.Δ.250 και *Καλησπέρα v. Επάρχου Λευκωσίας* (1974) 3 Α.Α.Δ. 86. Η καθιέρωση τέτοιων διακρίσεων είναι ανεπι-
25 τρεπτη έστω και αν γίνεται διά της νομοθετικής οδού, *Φιλίππου v. Δημοκρατίας* (1970) 3 Α.Α.Δ.123.

Η επίμαχη διάταξη, σύμφωνα με τη δεύτερη εισήγηση των αιτούντων, είναι αντίθετη με την παραπάνω συνταγματική αρχή. Το ενιαίο ποσοστό αύξησης των διδασκτρων, 30 που καθορίστηκε με την προσβαλλόμενη Υπουργική απόφαση, οδηγεί αναπόφευκτα σε άνιση μεταχείριση: Γιατί η διαφορά με τα σχολεία που είχαν ήδη πολύ πιο ψηλά δίδακτρα από την Αμερικανική Ακαδημία ή άλλα σχολεία -
35 και αναφέρθηκε στο σημείο αυτό η περίπτωση του English School - θα εξακολουθήσει υφιστάμενη και μάλιστα θα μεγαλώνει χρόνο με το χρόνο. Η αδικαιολόγητη αυτή αντιμετώπιση των ιδιωτικών σχολείων θα έχει σαν επακόλουθο οι αιτούντες ή άλλα σχολεία να μην είναι σε θέση να
40 υιοθετήσουν νέα εκπαιδευτικά προγράμματα ή να προσλάβουν το κατάλληλο διδακτικό προσωπικό ή ακόμη να αποκτήσουν νέο τεχνολογικό εξοπλισμό ως, λ.χ. ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Σαν αποτέλεσμα των δυσχερειών

αυτών θα παρατηρηθεί μείωση ή απώλεια της εργασίας των αιτούντων γιατί κανένας δεν θα ήθελε να παρακολουθεί σε σχολεία με τόσες ελλείψεις.

Κοντολογής ο ισχυρισμός των αιτούντων είναι ότι με τον τιθέμενο από τη διάταξη περιορισμό αναιρείται ή δυσχεραίνεται σε ύψιστο βαθμό η ουσία του δικαιώματος της επαγγελματικής ελευθερίας. Επίσης προς την ίδια κατεύθυνση είναι και το επιχείρημα ότι τα τιθέμενα από τη διάταξη κριτήρια είναι ελλιπή. Δεν γίνεται πρόνοια για δαπάνες ως οι προσαυξήσεις μισθών, τιμαριθμού και αυξήσεις στο κόστος κτήσεως του αναγκαίου εκπαιδευτικού υλικού που δεν είχε ένα σχολείο μέχρι τη θέσπιση του νόμου. Και για το σκοπό αυτό ο συνήγορος κατέθεσε με την αγόρευσή του κατάλογο, που δείχνει την κίνηση των μισθών, ημερομισθίων και πρόσθετων ωφελημάτων (fringe benefits) της Αμερικανικής Ακαδημίας σε συνάρτηση με τα δίδακτρα για σειρά ετών, που αρχίζει από την περίοδο 1978-1979 μέχρι 1986-1987. Ας λεχθεί εν παρόδω ότι ο κατάλογος αυτός δεν τέθηκε υπόψη του Υπουργείου. Λέχθηκε επίσης, χωρίς, πρέπει να πω, οποιαδήποτε τεκμηρίωση, ότι τα δημόσια σχολεία δεν αντιμετωπίζουν κανένα πρόβλημα στον τομέα αυτό γιατί χρηματοδοτούνται από το δημόσιο.

Αν πάλιν, σύμφωνα με άλλο παρεμφερή ισχυρισμό των αιτούντων, η ορθότερη ερμηνεία της διάταξης είναι ότι η εξουσία του Υπουργού είναι να καθορίζει μόνο συγκεκριμένο ποσό σε αντιδιαστολή με ποσοστό αυξήσεων, η προσβαλλόμενη απόφαση αντιβαίνει και προς την ίδια τη διάταξη του νόμου. Σταματώ εδώ για να σχολιάσω. Η γνώμη μου είναι ότι μέσα από τα όρια που διαγράφει η γλωσσική διατύπωση της διάταξης δεν δικαιολογείται ένας τέτοιος διαφορισμός που, με όλο το σεβασμό, θα κατέληγε να προσδώσει στη διάταξη εξεζητημένο νόημα. Παραμένοντας πάντα στα γλωσσικά πλαίσια του νόμου η έννοια του όρου "ποσό" στη διάταξη στην ευρύτερη σημασία του καλύπτει και ποσοστό που, αναμφίβολα, σημαίνει σε τελευταία ανάλυση ποσότητα χρημάτων.

Έχω εξετάσει με κάθε δυνατή προσοχή τις εισηγήσεις και των δύο πλευρών έστω και αν δεν γίνεται ρητή αναφορά στην απόφαση σε κάθε τους λεπτομέρεια. Θα πρέπει

5 πρώτα να απαντηθεί το ερώτημα κατά πόσον ο περιορισμός στην αύξηση διδάκτρων που θέτει η διάταξη του άρθρου 13(1) του νόμου αντιβαίνει στην αρχή της προστασίας της ελευθερίας του επαγγέλματος. Αναντίρρητα, θεμιτός λόγος περιορισμού της ελευθερίας αυτής είναι η προστασία του δημοσίου συμφέροντος. Η υπόθεση **Sussex Confirming Authority**, ανωτέρω, καταδείχνει ότι ο σχετικός ισχυρισμός των αιτούντων για απουσία του στοιχείου αυτού είναι αβάσιμος. Θέμα δημοσίου συμφέροντος υφίσταται και στην περίπτωση ακόμη που δεν επηρεάζεται άμεσα ή σφαιρικά ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο, όπως συμβαίνει εδώ. Είναι ακριβώς αυτό το σημείο που επισημαίνει η υπόθεση **Sussex**:

15 "It is fallacious to say that a condition is not in the public interest, or may not be in the public interest, if it is the case that a great many of those persons who constitute the public are not directly affected by it. And it is equally fallacious to say that a condition cannot be in the public interest if a great many members of the public
20 neither know nor care anything about it."

25 Στην κρίσιμη υπόθεση ο μεγάλος αριθμός ιδιωτικών σχολείων, που ιδρύθηκαν και λειτουργούν βάσει του νόμου, σε συνδυασμό με το νευραλγικό χαρακτήρα των υπηρεσιών που προσφέρουν σε ένα τομέα ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος, όπως είναι η εκπαίδευση, δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη του δημοσίου συμφέροντος. Επομένως από τη σκοπιά αυτή είναι επιτρεπτή η νομοθετική παρέμβαση που αποβλέπει στην αντιμετώπιση της ανεξέλεγκτης αύξησης των διδάκτρων.

35 Όμως το θέμα δεν τελειώνει εδώ. Είναι περαιτέρω πρωταρχικής σημασίας τέτοιοι όροι και περιορισμοί να στηρίζονται σε αντικειμενικά και ομοιόμορφα για όλους τους ενδιαφερομένους κριτήρια και συγχρόνως να είναι αναγκαίοι για την επίτευξη του σκοπού που επιδιώκεται (βλ. Μάνεση Συνταγματικά Δικαιώματα, Έκδοση 1981 σελ. 76 και 77). Λογικά αντικειμενικός χαρακτήρας των
40 περιορισμών περιλαμβάνει στοιχεία που έχουν άμεση εσωτερική σχέση με το ρυθμιζόμενο θέμα και αποκλείει παράγοντες υποκειμενικούς ή άσχετους με το χαρακτήρα ενός επαγγέλματος.

Κατά την απόφασή μου η διάταξη του άρθρου 13(1) καθορίζει ως κριτήρια αντικειμενικά οικονομικά δεδομένα, που είναι ομοιόμορφα για όλα τα ιδιωτικά σχολεία. Ούτε, από το λεκτικό της διάταξης, μπορεί να συναχθεί επιχείρημα υπέρ της αντισυνταγματικότητάς της με την έννοια ότι παραλείπεται ή αποκλείεται σημαίνον κριτήριο που καθιστά προβληματική τη λειτουργία της σχολής των αιτούντων ή άλλων σχολών. Και εννοώ τα λεχθέντα για δαπάνη προς απόκτηση σύγχρονων τεχνικών εκπαιδευτικών μέσων κ.λ.π. Μάλιστα από την περίπτωση του Limassol Grammar School προκύπτει ότι λήφθηκε υπόψη ποσό £5,500, που αντιπροσωπεύει την αξία 11 ηλεκτρονικών υπολογιστών, ως και άλλες επιβαρύνσεις που αφορούν τους μισθούς και που έθιξε ο συνήγορος των αιτούντων στην αγόρευσή του.

Βέβαια τέτοια οικονομικά στοιχεία πρέπει να συνυποβάλλονται με την αίτηση για αύξηση εντός της προθεσμίας που τάσσει ο νόμος. Αναφορικά με την αναγκαιότητα του μέτρου θα μπορούσα να παραπέμψω στην αιτιολογική έκθεση του νόμου 123/85 στην οποία αναφέρεται, αναλυτικότερα, ότι οι λόγοι που καθιστούν απαραίτητη την υιοθέτησή του είναι οι παρατηρηθείσες κατακόρυφες και αυθαίρετες αυξήσεις στα δίδακτρα.

Για όλους αυτούς τους λόγους έχω τη γνώμη ότι η ρύθμιση στην οποία προβαίνει ο νόμος δεν αντίκειται στο άρθρο 25 του Συντάγματος. Η απόφασή μου ενισχύεται πιστεύω σε μεγάλο βαθμό από την ερμηνεία παρόμοιας διάταξης του Συντάγματος της Ελλάδος του 1975, που προστατεύει την επαγγελματική ελευθερία, κάτω από ουσιαστικά ταυτόσημες συνθήκες.

"Διάταξις, περί καθορισμού ανωτάτου ορίου προσαυξήσεως διδασκτρων ιδιωτικών εκπαιδευτηριων, δεν παραβιάζει το άρθρο 5, διότι τούτο προστατεύει μεν την ελευθερίαν της εργασίας, αλλά δεν αποκλείει τον διά νόμου, αποβλέποντος εις το γενικώτερον κοινωνικόν συμφέρον, και, συνεπώς, και διά διοικητικής πράξεως, στηριζομένης εις τοιούτον νόμον, περιορισμόν της ως είρηται ελευθερίας, προς εξυπηρέτησιν γενικώτερου κοινωνικού συμφέροντος ή κοινωνικής τινός ανάγκης (πρβλ. ΣΕ 3789/72), ΣΕ 1135/78".

5 Περαιτέρω αβάσιμα προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι η συζητούμενη διάταξη αντιβαίνει στη συνταγματική αρχή της ισότητας. Η έννοια της ισότητας, όπως συνάγεται από σωρεία αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου, είναι ότι από συνταγματική σκοπιά η ίση μεταχείριση των ανίσων είναι το ίδιο απαράδεκτη με την άνιση μεταχείριση των ίσων. Εφόσον όμως οι τιθέμενοι περιορισμοί συνάδουν με την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος και θεμελιώνονται σε αντικειμενικά και απρόσωπα κριτήρια, όπως συμβαίνει στην παρούσα περίπτωση, δεν θίγεται η αρχή της νομικής ισότητας.

15 Η διάταξη του άρθρου 13(1) δεν επιτάσσει ίση αύξηση διδάκτρων για όλες τις περιπτώσεις. Είναι δυνατός ο διαφορισμός αν δικαιολογείται από τα υποβαλλόμενα οικονομικά στοιχεία. Μάλιστα στην υπόθεση 1134/78 που προσβλήθηκε μια τέτοια διαφορετική ρύθμιση το ΣτΕ έκρινε ότι δεν αντέβαινε στην αρχή της ίσης μεταχείρισης.

20 " Η διαφορά του καθορισθέντος ποσοστού αύξησης των διδάκτρων μεταξύ φροντιστηρίων ξένων γλωσσών και ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων δικαιολογείται, λόγω της διαφόρου φύσεως των ρυθμιζομένων θεμάτων, ΣΕ 1134/78".

25 Για τους προεκτεθέντες λόγους καταλήγω ότι οι αιτούντες δεν έχουν αποδείξει έξω από κάθε λογική αμφιβολία ότι η επίμαχη διάταξη είναι αντίθετη με τα άρθρα 25 και 28 του Συντάγματος ή το νόμο. Ούτε υφίσταται νομική πλάνη. Επομένως η προσφυγή αποτυγχάνει και η επίδικη απόφαση επικυρώνεται βάσει των διατάξεων του άρθρου 146.4 του Συντάγματος. Επειδή το εγυρισμένο θέμα είναι απ' ότι γνωρίζω, καινοφανές, δεν επιδικάζω έξοδα.

35 Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.